

Hoe een warmtenet voor één buurt er een wordt voor de halve stad Groningen

Schaalvergroting Het ging lekker met de plannen voor een warmtenet in de Groningse wijk Paddepoel. Nu stopt de gemeente er geld in om het project uit te breiden met twee andere wijken. De Paddepoelers, eerst zo enthousiast over hún energieplan, zijn teleurgesteld.

*Het depot op het Groningse Zerniketerein waar alle buizen voor het warmtenet in Paddepoel opgeslagen lagen.
Foto Kees van de Veen*

Een somber gezicht bij de initiatiefnemer, kritische vragen van bewoners en een projectleider die excuses aanbiedt. De komst van een warmtenet in de Groningse wijk Paddepoel brengt eind augustus tijdens een bewonersavond in het buurthuis veel teweeg. „Ik vind er niks meer aan”, zegt een vrouw op leeftijd aan het eind van de avond.

Het gevoel van trots in Paddepoel heeft bij sommige bewoners plaatsgemaakt voor teleurstelling.

Vorig jaar reageerden wijkbewoners enthousiast op het buurtinitiatief om een klein buurtwarmtenet aan te leggen. Dat plan is inmiddels uitgebreid naar drie wijken, maar de bewoners hoorden dat pas maanden later. Hoewel schaalvergroting onvermijdelijk lijkt om de kosten van het dure warmtenet per aansluiting te drukken, is het in Paddepoel de vraag of bewoners ook enthousiast worden van de nieuwe plannen.

Op een koude novemberavond was vorig jaar de feestvreugde nog groot. In een volgepakte buurtschool maakten zo'n 180 bewoners kennis met 050Buurtwarmte, een initiatief van drie buurtbewoners. Tijdens die avond maakten zij hun plannen bekend om 450 woningen in Paddepoel-Noord van het gas af te krijgen. Omdat aansluiting op het gemeentelijke warmtenet te duur zou zijn, bedachten de initiatiefnemers met hulp van Shell en energiecoöperatie Grunneger Power een klein warmtenet, speciaal voor hun wijk.

*Lees ook deze eerste reportage uit Paddepoel: **Paddepoel verwarmen wordt best lastig***

Maandenlange stilte

Bijna tweehonderd bewoners van Paddepoel die op hun vrije avond komen luisteren naar duurzaamheidsplannen, dat is niet niks, zegt Els Struiving, initiatiefnemer van 050Buurtwarmte, een jaar later: „Het is een diverse wijk met veel studenten, die niet snel in beweging komt”.

De avond was een succes: 133 bewoners tekenden een intentieverklaring om mee te doen aan het warmtenet. Dat is bijna de helft van de particuliere huiseigenaren in de wijk. „We waren lekker bezig”, zegt Struiving nu.

Maar daarna bleef het maandenlang stil.

Tot de bewoners eind augustus worden opgetrommeld voor twee bewonersavonden. Daar worden ze verrast met de mededeling van Grunneger Power dat het warmtenet uitgebreid wordt van 450 naar 3.000 huizen. Niet alleen Paddepoel-Noord, maar ook de wijken Vinkhuizen en Selwerd worden deels aan het warmtenet gelegd. En de gemeente sluit zich aan bij het project.

Dat lijkt goed nieuws. Maar Steven Volkers, directeur van Grunneger Power, begint de avond met excuses. „Ik schaam me dat we jullie nu pas zien, terwijl dit project in Paddepoel draait om bewonersparticipatie”, zegt hij. „Dat spijt ons.”

Hoewel veel bewoners niet op komen dagen en sommige anderen de excuses gelaten aanhoren, zijn enkele aanwezigen teleurgesteld. De vrouw op leeftijd die er niks meer aan vindt, zegt: „We waren zo’n leuk clubje met een fantastisch plan. Maar met 3.000 deelnemers is het straks niet meer te overzien.” Een ander: „Moeten de bewoners niet instemmen met de uitbreidingsplannen?”

Naderhand vatte iemand het tegenover haar veelzeggend samen, vertelt Struiving: „In november dacht diegene nog op het veld te staan, maar bijna een jaar later heeft hij het gevoel dat hij in de kleedkamer zit.”

[Lees ook dit verhaal over de](#)

[opstartproblemen in Selwerd: Gaat in de Groningse wijk Selwerd iedereen van het gas af, behalve huiseigenaren?](#)

Schaalvergroting is logisch

Toch kan de schaalvergroting voor de bewoners geen grote verrassing zijn. Al vanaf het begin hielden de initiatiefnemers rekening met uitbreiding van het warmtenet. Het plan was namelijk om in Paddepoel-Noord een wijkcentrale te bouwen die 450 woningen van het gas haalt, met de mogelijkheid tot uitbreiding naar 1.300 woningen. Wel was de vraag wie de kosten van 15.000 tot 20.000 euro per woning zou ophoesten; Paddepoel is een van de armere stadswijken.

Om de kosten per woning te drukken, is schaalvergroting naar 3.000 panden een logische stap, vindt de gemeente. „Het traject van 050Buurtwarmte was succesvol afgerond”, zegt Anne Venema, projectleider Aardgasvrije Wijken van de gemeente Groningen. Er lag een

technisch haalbaar plan en de bewoners waren enthousiast. „Maar het warmtenet bleek alleen haalbaar met extra geld.”

En dat geld heeft de gemeente, onder meer dankzij 5 miljoen euro ‘proeftuingeld’, van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, om te investeren in het gasvrij maken van woningen.

„Onze opdracht vanuit de gemeenteraad is de drie wijken in het noordwesten van de stad, Vinkhuizen, Selwerd en Paddepoel, vóór 2030 van het gas af te halen”, zegt Venema. Dat doet de gemeente al met een eigen warmtenet, waar vanwege de kosten vooral flats op worden aangesloten. Maar net als in Paddepoel hebben ook Selwerd en Vinkhuizen aan elkaar geschakelde koopwoningen. Kan die wijkcentrale van Paddepoel niet ook de andere wijken aansluiting bieden, vroeg de gemeente aan 050Buurtwarmte.

Dat kon, en dus stapte de gemeente in het project en investeert nu maximaal een half miljoen euro om het plan verder uit te werken.

Maar met de uitbreiding tot drie wijken kwamen er ook nieuwe eisen. De stichting 050Buurtwarmte werd opgeheven. „Dat was in mijn optiek meer een mededeling, dan dat het in samenspraak gebeurde”, zegt Struiving, initiatiefnemer van de stichting. Hoewel ze begrijpt dat een nieuw organisatiemodel nodig is nu er geld en verantwoordelijkheden bijkomen, is ze niet blij met de manier waarop dit verliep. „Dat leidde wel tot een vertrouwensbreukje”, zegt ze voorzichtig.

De lange stilte, nieuwe plannen en de intrede van de gemeente leidden ook tot kritiek bij de bewoners. „Dat hoorde je wel terug op de bewonersavond”, zegt Struiving. „Planmatig is het logisch dat het warmtenet uitbreidt naar Selwerd, Vinkhuizen en Paddepoel, maar de bewoners van die drie wijken hebben niks met elkaar.”

Terwijl het enthousiasme onder bewoners vorig jaar ontstond doordat het een *bottom-up* project was. „Het warmtenet was het project van Paddepoel”, zegt Struiving. „De wijk kwam er positief mee in het nieuws.” En daarmee kregen ze de massa mee, die anders moeilijk in beweging komt. Struiving: „Mensen vinden dat Paddepoel verloedert en willen dat er iets gebeurt.”

Nu het project wordt opgeschaald, worden de bewoners volgens haar onzeker. „Iedereen dacht dat we snel konden beginnen. Nu gaat het plan terug naar de tekentafel. Het duurt te lang en wordt te taai, het is niet meer bij te houden voor de bewoners.”

OVER DIT PROJECT

Volgens het in 2019 gesloten Klimaatakkoord moet een op de vijf Nederlandse huizen en gebouwen in 2030 van het gas af zijn. De komende twee jaar onderzoekt *NRC* wat deze transitie kost en oplevert in vijf woonwijken die vooroplopen bij het afscheid van aardgas.

De ervaringen in **Groningen, Rotterdam, Purmerend, Terheijden en Ermelo** laten zien wat Nederland te wachten staat. Om de paar maanden volgt *NRC* de voortgang in deze wijken in nieuwe reportages.

Complimenten van de gemeente

Een paar kilometer buiten Paddepoel beschouwt Volkers van Grunneger Power het als een compliment dat de gemeente in het project stapt. „Het betekent dat ons plan haalbaar en kopieerbaar is voor andere wijken.”

Tegelijk levert het weerstand op. „Voor ons was de stap logisch, maar misschien was die wel te rationeel”, zegt Volkers, ruim een maand na de bewonersavond. „We hebben wellicht langs de gevoelens en sympathieën die in Paddepoel leefden heen gekeken.”

Dus was het gepast, vindt hij, dat hij op de bewonersavond het boetekleed aantrok. „Het was vervelend, maar ik moest het doen. We hebben het maximale uit het plan gehaald, maar als je de bewoners daarin onvoldoende meeneemt, is het niet hun uitkomst, maar de onze.”

Dat het buurtwarmtenet van Paddepoel uitbreidt naar andere wijken vinden veel betrokkenen logisch. Maar hoe krijgen ze bewoners weer zo enthousiast als vorig jaar? Allereerst door hen weer te verenigen, zegt Volkers. Daar heeft hij vertrouwen in: „Zo’n tien mensen hebben zich al gemeld.” Ook initiatiefneemster Struiving hoopt zich te verenigen „met de verse krachten en een schone lei”.

De allerbelangrijkste les betreft de communicatie. Volkers: „Probeer niet alles zelf op te lossen. Neem de bewoners mee in de dilemma’s waar je voor staat.”

Struiving is het daarmee eens. „We zijn een beetje gestruikeld in de overgangsfase van het proces.” En misschien is dat wel logisch, „want dit soort pionierswerk is voor iedereen nieuw”.